

Pořežín.

Z jeho minulosti od spisovatelky Františky Kolářové Vlčkové.

Kraj náš na pomezí českomoravském byl až do XIII.stol. pokryt hustým hvozdem, jímž vedly na Moravu známé zemské stezky: haberská -od Prahy na Jihlavu, libická - podél Doubravky na Libici a dále ke Žďáru a konečně trstenická - přes Vysoké Mýto a Poličku na Moravu.

Asi v první polovici XUUU.stol. byl tu uprostřed hvozdů na strmém srázu nad Sázavou založen hrad Příbyslav. Jeden z jeho prvních historicky zjištěných dolů u Něm.Brodu, Bělé, Šlepánova a Příbyslavě Žďáreckému klášteru. Kutalo se tehdy v Posázaví již stříbro a postupovalo i zakládání vesnic.

Je to živé kolonisační období třináctého století, kdy u nás bylo ještě dost neobdělané půdy a stěhovali se k nám Němci z přelidněného západního Německa. Lichtenburkové - podobně jako jiní čeští páni - je vítali a ochotně jim přidělovali kusy zalesněné nebo jen napolo vzdělané půdy, aby se na nich usadili. Obyčejně nějaký podnikatel, zvaný také lokátor, přivedl osadníky a vyjednal s majiteli půdy podmínky. Půda byla pravidelně rozdělena na lány a osadníci si ji zakoupili v dědičný nájem, ne tedy v plné vlastnictví, půda zůstávala dále majetkem pánovým. Cena a velikost přiděleného statku řídila se podle kraje a někdy se dost lišila. U nás měřil lán asi 30 ha a platilo se zaň 2 až 10 hřiven stříbra, což by znamenalo asi 400 až 2.000 K v ceně z r. 1900. Kromě toho osadník platil pánovi 1/2 až 2 hřivny ročního úroku / o sv. Jiří a sv. Havle/, odváděl dávky naturální / oves, vlnu, slepice, len/ a konal několik dní roboty. Původně byla roboty velmi malá, pouze několik dní do roka, poněvadž bylo málo panských dvorů. Pán ustanovil ve vsi rychtáře, který ho zastupoval, soudil i menší přestupky a pokuty odváděl vrchnosti. Osadníci zůstávali dále poddanými, když však plnili, k čemu se zavázali, nesměla je vrchnost zbavit statku. Měli tedy lepší postavení nežli staří usedlíci, které pán směl bez jakéhokoli důvodu gruntu zbavit. I pro vrchnost byl tento způsob osazování výhodnější, neboť přinášel nové příjmy, kdežto lesy kromě lovu neposkytovaly tehdy žádného užitku. Tento způsob osazování jmenoval se právo zákupné, neboť se usedlíci zakupovali, někdy i právo německé, jelikož prvně byli usazováni Němci. Brzy však byly na právo zákupné převáděny i starší vesnice nebo i nové české tak zakládány. Pánové si ovšem ponechali určitou část půdy pro sebe a takové panské dvory vzdělávali ve vlastní režii. Takováto půda jmenovala se potom dominikál a její výhodou bylo, že zůstávala nezdaněna, kdežto půda v dědičném nájmu sedláků čili rustikál nesla všechny daně.

Podle prof. Šimáka kolonisace v horním Posázaví byla dost časná a z větší části hned česká. Teprve kolonisace ze XIV.stol. v místech, kde se kutalo stříbro, byla německá, jako: Ottendorf, Sehütendorf, Jägersdorf, Schöfeld/Utín, Šicindorf, Keřkov, Šenfeld/ atd.

Lichtenburkové kromě vesnic založili na svém příbyslavském panství také menší hrad Ronov, jehož rozvaliny jsou skryty v lese nedaleko naší obce.

Třebaže Pořežín pochází z ranné kolonizace, přec z jeho jménem setkáváme se v historii dost pozdě, teprve r. 1502 na listině, kterou Hynek Boček z Kunštátu, pán panství polenského i příbyslavského, uděluje poddaným obojího panství odumřelému, t.j. právo, že smějí poslední vůli statky své movité i nemovité darovati a odkázati. A jestliže by někdo zemřel bez posledního pořízení a nezanechal zákonných dědičů ani bližších přátel, tehdy rychtář a konšelé mají po půl roku statek spravovati a potom s panskou vůlí a radou výtěžek na kostely, chudinu a opravu cest vynaložiti. A teprve potom ustanoví vrchnost nového držitele gruntu. Poddaní museli ovšem odumřelému vypláceti.

Pánové z Kunštátu chovali se lidsky ke svým poddaným, ale přece ve XV., vyplněném dlouhými válkami, stav poddaných se zhoršil. I našeho kraje dotkly se války husitské, prchal

tudy král Zikmund po porážce u Šenfelda a jeho vojsko dobylo hrad přibyslavský i Ronov, který jako menší hrádek lehce podlehl náporu zkušených bojovníků. Od té doby zůstal již v rozvalinách. Krajem potom po nějakou dobu vládl husitský hejtman Hertvík z Rušínova, leč brzy se vrátil dřívější pán Přibyslavská Zdeněk a prodal své panství Hynku Ptáčkovi z Pirkštejna, majiteli Polenska. Od té doby byla obě panství spojena do r. 1848, kdy zrušením roboty byl oddělen a osvobozen rustikál a konečně v r. 1923 došlo k parcelaci dominikálu.

V době husitských nepokojů zanikalo i menší vладыcké zboží tvrz Dorštejn, o němž se zmiňuje prof. Šimák ve studii "Krajina německobrodská v době Husovců" a vyslovuje domněnku, že Dorštejn snad stával snad na místě nynější tvrze u Pořežína. R. 1402 je zmínka o Petru Olovíkovi z Doršteina a r. 1405 Jiří - z Horek dává faráři šenfeldskému dvě kopy grošů ze své vsi Oudoleně na zádušní bohoslužby za duši zemřelého Petra Olovčíka z Doršteina. Dále již všechny zprávy o Dorštejně mizí. Zato ve výše zmíněné listině z r. 1502, kterou pan Hynek Boček z Kunštatu uděluje svým poddaným právo odúmrti, vyskytuje se již Pořežín. Jsou tam vyjmenovány všechny obce panství polenského i přibyslavského: Polná, Dobrouť, Vežnice za Březinou, Šicindorf / Český/, Dvory, Česká Jablonná a Německá, Horní Vežnice a Věžnice za Borem, Poděšín, Volešná, Buková, Nížkov, Hrbov, Špinov, Rosička, Záborná, Brzkov, Janovice, Skrejšov a Šachostín, dále pak Přibyslav, Keřkov, Dobrá, Nové Dvory, Velká Losenice a Malá, Strážov, Modlíkov, Pořežín, Poříčí, Hřiště, Šenfeld, Borová, Peršíkov, Vepřová a Ždírec.

Vesnice Pořežín existovala jistě již i dříve při tvrzi.

Výše zmíněná těžba stříbra válkami husitskými také poklesla, ostatně stříbronosné žíly zdály se již vyčerpány. Déle se udrželo dobývání rudy železné a zpracování její v Hamrech. Ruda se zpracovávala na kujné železo a dále se z něho vyrábělo různé hospodářské nářadí a tak v hamru byli i četní příbuzní řemeslníci jako šmelcíři, kolštíterové, kováři, srpaři, kosaři atd. Takový hamr byl i v Pořešíně, v místech, kde se dosud říká „na tvrzi“. Je to snad na místě bývalého Doršteina??? Podobné hamry byli ovšem i v Ronově, dva ve Velké Losenici a na mnohých jiných místech, kde bylo dost tekuté vody a vyskytovala se ruda. Leč ta koncem XV. stol. také se již vyčerpávala. Tehdejší majitel panství, Viktotin kníže Minsterberský, syn krále Jiříka z Poděbrad, chtěje povznésti upadající hutnictví, udělil hamerníkům velká privilegia r. 1480. Podle něho byli hamerníci osobně svobodní, soudili se svými vlastními soudy v Přibyslavi, kde měli své svlátní hamernické knihy a hamernického písaře. Měli právo kdekoli na panství rudu dobývat, potřebné stavební dříví s vědomím panského hajného směli v panských lesích brát. Uhlířům, dodávajícím do hamrů dřevěné uhlí, přikázáno dávat spravedlivou míru na koše velké a hluboké, jak jeden ne polenském zámku od pradávna visí. Dělníci měli mistry v poctivosti mít, nežádosti přerušované mzdy, počestně se chovat. A jako zvláštní milost dovoleno hamerníkům zřídit si při hamrech zvláštní mlýny, pekárny a pivovary, kde by pro sebe a svoji čeleď směli mlít, péci a pivo vařit. Rovněž jim dovoleno v lesích a stráních k hamrům příslušných chytati zajíce pro sebe a své lidi. Svému dědičnému pánu jsou povinni toliko pomoci při stavbách zámku a k jejich obraně, při stěhování a když by pán syna ženil nebo dceru vdával.

Menší hamry měli někdy společný mlýn, huť kovářská a takzvanou „dýmačku“, totiž huť, kde se ruda tavila a litina „dýmala“ a připravovalo se železo kujné. Doklady toho nacházíme i u hamrů losenických, pořežínského a ronovského, která leckterá tato zařízení měly společná, aspoň dočasně. Opuštěné dnes údolí Loseničky bývalo před čtyřmi stovkami lety jinak živé. Od Ronova až do Losenice ozývalo se dunivým hlukem. Dýmačky dýmaly ve dne i v noci, „šmídknechti“ byli veselá chasa a při svém horkém řemesle rádi popíjeli chladné pivo, kovářské huti zněli bušením těžkých kovářských kladiv, srpaři a kosaři obratně vybrušovali

nové nástroje, aby jim nikdo nemohl nic vytknout. A přicházeli obchodníci až z Brodu a Jihlavy a nakupovali poctivé zboží.

Koncem šestnáctého stol. ustával však tento ruch a válku třicetiletou přežil málo který hamr. Upadal i majetek hamerníků a kupovali si již jen půlky, ba docela jen čtvrtky hamrů a ty šly z ruky do ruky.

Přímých zpráv o hamru pořežinském máme jen velmi málo. Založen byl pravděpodobně ve XIV. století. Roku 1482 držel jej mistr Kunredl, jeho syn byl Zikl /Zikmund/. R. 1534 byla prodána polovička pořežinského hamru i s tvrzí a příslušenstvím za 400 kop míšenských. R. 1543 byl tu mistr Voman, o rok později se připomíná mistr Veith a roku 1560 zase mistr Toman.

Kolem r. 1580 patřil pořežinský hamr dvěma mistrům, Havlovi a Pavlovi. Pavlovu polovičku s tvrzí, příslušenstvím, krčmou a domy, ve kterých hamerští dělníci bývali a které tehdy sešlé byly, koupil r. 1584 ronovský hamerník Gregor za 400 kop míšenských. Na hamru byla tehdy kovací huť, neboť losenský mistr Grožl tu „kovací spravedlivost“, když by koli toho potřeboval a v hamře svému losenskému železa dýmali, tehdy jeden týden kovati v témž hamře pořežinském svobodu má a mistr Gregor s Havlem, švakrem svým druhý týden.“Ti také,když by jejich týden byl a železa neměli,dopřejí kovati mistru Pavlovi,bude-li dostatek vody. / Podle toho huti při hamrech byly z části i na vodní pohon. / Mistr Havel pořežinský nedodržel však svoji polovici a prodal ji švakrovi Gregorovi za 400kop míšenských,ten pak držel celý pořežinský hamr. Mistr Gregor oženil pak syna svého matesa s pootivou pannou Voršilou Rumplarovou s Přibyslavě a dal mu věnem svoji polovičku hamru ronovského, druhá polovička patřila nějakému mistru Honzovi. Brzy však zemřel mistr Mates i mistr Gregor a vdovy se po nich paní Maruše po mistru Gregorovi a paní Voršila po mistru Matesovi, která už měla před svatbou se synem Honzovým také Matesem-učinili v pátek po-sv. Kateřině r.1592 přátelskou dohodu.Paní Maruše i s pozůstalými syrotky přenechala paní Voršile celý hamr pořežinský se vším k němu patřícím příslušenstvím,rolemi,lukami,rybníky,porostlinami,a ta zase paní Maruši dává výměnou polovinu hamru ronovského rovněž s celým příslušenstvím-role, luka,rybníčky-a zavazuje se splatit paní Maruši ještě sumu 220kop českých ročně po 8 kopách grošů skládaných o sv. Jakubě.Samozřejmě bere na sebe paní Voršila i všechny poplatky náležející vrchnosti z pořežinského hamru a dýmačky,t.j. 3 kopy 37 gr.Vté době kovací huť u pořežinského hamru již sešla a paní Voršila mínila stavěti novou. Paní Maruše slibuje v tom případě jí dáti:14 klýští velkých i malých, 2 stehle železné, lopaty železné a 2 malá kladívka, jeden berechhamr,dále sekáče jak radlice natínají velká nakovadla,jak se radlice a šiny dělají a malá kola k měchům.velké kolo hamerské i s hřídelem dají opravit na společný náklad.To vše slibuje ale pouze paní Voršile,dá-li skutečně kovací huť stavěti,ale nikomu,komu by ta snad hamr postoupila nebo prodala. Poněvadž v Pořežíně huť kovací právě není,dovoluje paní Maruše často psané Voršile,aby zatím po tři léta od data tohoto dorozumění- ale nic dále-svá železa,která si v Pořežíně vypůliti dá,mohla si dáti kovati v ronovské huti.Ovšem musí na to dáti své uhlí a dělníkům zaplatiti ,jako byla za nebožtíka pana Matese. Smlouva zapsaná do regleter a knih hamernických v městech Přibyslavi. Hned následující rok vdala se paní Voršile za mistra Matese,syna Honze majitele druhé poloviny ronovského hamru. Kovací huť nepostavila, ale druhý její Kameo dohodl se r. 1596 s ronovským mistrem Hankem, že ten mu dovolí za výše uvedených podmínek po osm let užívati kovací hutě ronovské.

Téhož roku připsán/prodán/?také hamr pořežinský se vším příslušenstvím i nově postaveným mlýnem za 600 kop grošů míšeňských mistrů Matesovi, synu Honze, hamerníka ronovského. Nevíme, proč k tomu došlo- zemřela snad paní Voršila? Přece ve svatební

smlouvě r.1593 přijala nového manžela za plnomocného hospodáře a dědicem svým ho učinila.....

Roční poplatek s hamru vrchnosti činil tehdy 3 kopy 37 grošů, však i jeho cena byla značná. Mistr Mates prodal pořežinský hamr již r.1600 Endersovi z Poděšína za 700 kop míš.

Během třicetileté války upadaly a zanikaly posázavské hamry a v hamernických knihách není již zápisu o pořežinském hamru či tvrzi. První záznam je zase teprve r.1668 v pozemkových knihách.Z dlouhé doby 68 let známe jméno toliko jednoho majitele-Matese Fiklovského-nevíme, jakým způsobem se dostal do Pořežína.Pocházel asi z Fiklova hamru, připomínaného již 1470 v místech, kde je nynější osada Hamry Dolní. Vlastně v urbáři z r.1636 je zapsán ještě mistr Enderle a po něm Melichar. Pak by teprve přišel v pozemkové knize zmíněný Mates Fiklovský.

Urbáře se jmenovaly knihy, kam vrchnostenští úředníci zapisovali poddané a jejich povinnosti k vrchnostem.

Od r. 1452 zachovala se aspoň některá jména pořežinských hamerníků, ale jména pořežinských sedláků, pokud vím, jsou zachována teprve od roku 1636. Stejně ovšem do té doby nebyla pevná, ba ještě i nějakou dobu potom, jsou to vlastně jména gruntů. Toho roku se uvádí:

Kliment Pachole po něm Mottl-grunt s koňmi. Pozemkového úroku platí do knížecího důchodu po 12 groších o sv. Jiří a Havle. Nad to za robotu s koňmi 12 gr. o sv. Jakubu 6 gr., úroční slepice 4./Kostelní desátek po dvou mírách žita a ovsa./Týká se gruntu nynější Čp.6.

Martin Vasrpaur po něm Šimon-grunt s koňmi. Úrok o sv. Jiří a Havle po 16 a půl groších, odúmrt' po 7 gr.,úroční slepice 3./Desátek po jedné a čtvrt míře žita a ovsa./Čp.6.

Martin Neupar po něm Daniel Kudrnej-grunt s koňmi. Úrok o sv. Jiří a Havle po 9 gr., odúmrt' po 7 gr., svatojakubský úrok 4 a půl gr. Úroční slepice 3. Kolem r.1636 byl tento grunt pustý. Čp.9.

Folta Lorenců po něm Čejka- grunt s koňmy. Úrok o sv. Jiří a Havle po 12 gr., odumrt' po 9 gr., svatojakubský úrok 6 gr., slepice 4./Desátek po 2 mírách žita a ovsa/Čp. 10.

Daniel Kudrnej- grunt s koňmy. Úrok o sv. Jiří a Havle po 17 gr., odumrt' po 10 gr., svatojakubský 7 a půl groše, slepic 5./Desátek po 2 a půl mírách žita a ovsa/Čp. 4

Havel Hrubý a po něm Jan Hrubý-- grunt s koňmy. Úrok o sv. Jiří a Havle po 22 gr., odumrt' po 9 gr., svatojakubský 6 gr. a 4 slepice./Desátek po 2 a půl mírách žita a ovsa/Čp. 5

U prvního sedláka je poznámka, že vyplácí robotu, druzí bezpochyby robotovali. Na tvrzi tehdy hospodařil:

hamerník mistr Anderle po něm mistr Melichar-- grunt s koňmy. Úrok o sv. Jiří a Havle po 30 gr. Ze stráně, kterou měli propůjčenou, 15 gr., odumrt' po 15 gr., svatojakubský 3 a půl gr., 5 slepic.Robotou nebyli povinni. Desátku dávali 35 gr.Pověďadž není již uváděn žádný poplatek z hamrů, tedy se tam asi již nepracovalo.Ještě za pánů Žejdlíčů-do r.1623-odváděla tvrz ročně celkem úroků 7 kop 7 grošů a 2 a půl denáru, tedy více než celí Pořežin, který odváděl 7 kop a 1 groš a 3 1/2 denáru.

Všech slepic se odvádělo 28, z luk a pastvišť vrchností dobrovolně propuštěných dávalo se o sv. Jakubě celkem 1 kopa 12 grošů.

Během třicetileté války, 1618-1648, zpustily 2 grunty.

V podání vrchního hejtmana Ondřeje Hanuše Svitavského z r.1647 uvedeno,že v Pořešíně jsou pouze tři hospodáři, kteří osívají pole, 1 chalupník a 1 grunt pustý. To ovšem nesouhlasí s výše uvedenými grunty a podle všeho byla některá hospodářství polopustá. Podle hejtmana Svitavského vyselo se toho roku v Poděšíně 3 korce pšenice /korce zrna přibližně na korec půdy/ a sklídilo se 10 mandel, 35 korců a 2 věrtale žita a sklídili se 2 kopy 25 mandel , ječmene 6 korců 2 věrtale a sklizeno 29 mandel, ovsa 41 korců a sklizeno 2 kopy 6 mandel.Nejvíce tedy vydalo žito-přibližně 4 mandale po korci.

R.1771 bylo první sčítání lidu za účelem vojenských odvodů a současně očíslovány domy. V Poděšíně bylo tehdy 16 stavení a 113 obyvatel , z těch 57 mužů a 56 žen. Ve stáří do patnácti let 17 hochů, od 15 do 20 let 7 hochů, od 20 do 40 let bylo svobodných 14 , ženatých 6, od 40 výše 14 ženatých , žádný svobodný

Počet obyvatelstva zůstával po celé -XVIII.sto .přibližně stejný,přibývalo však chalup. Roku 1805 bylo zde už 20domovních čísel a 131obyvatel.

8.

Vrátíme se zase trochu zpět.

Za válek husitských byl zdejší venkov katolický jako jeho pán Čeněk z Přibyslavě a Ronova, horlivý stoupenec krále Zikmunda. Leč později za pánů z Pirkštejna a z Kunštátu přestoupila většina obyvatel k podobojím a za Žejdliců bylo tu dost i Českých Bratří a protestantů, jen menšina katolíků. Pořežín patřil k farnosti velkolosenické. Tam byl kostelík již r. 1359, kdy se v okolí dobývalo stříbro. Za pánů Žejdliců byli i zdejší kněží podobojí. Po Bílé Hoře nastala náhlá rekatolisace, projevil se i nedostatek katolických kněží a farnost velkolosenická byla přidělena k polanské. Však také r. 1677 měl Pořežín toliko 36 obyvatel. Roku 1695 přidělena byla farnost velkolosenická k obnovené borovské a teprve r. 1746 byl zdejší kostelík opraven a osadníci se dočkali samostatného faráře. R. 1695 dávali pořežínští jedenáct a čtvrt měrice žita a tolikéž ova, hamerník Melichar Fiklovský místo desátku dával 35 kr., 7 sedláků a domkař po 3 kr. koledy, za len 21 kr. a letníku 48 kr.

Náboženské spory vedly k Bílé Hoře, která byla velkou pohromou pro celý národ. Původci povstání byli krutě potrestáni a 27 z nich vykřvácelo na popravišti , menším viníkům konfiskovány statky. Tak i polenské panství bylo pánům Žejdlicům jako účastníkům vzpoury konfiskováno a prodáno pod cenou 150.000 zl. Olomouckému kardinálu Františkovi z Dietrichsteina.

Brzy byli nekatolíci vypovídáni ze země, ale volně směli odejít toliko šlechtici a měšťané královských měst, poddaní však museli přijati víru nových pánů a stát se zase katolíky. Mnozí sedláci však raději opouštěli grunty a potají odcházeli za hranice. Na panství přibyslavském zachovalo se dost tajných nekatolíků až do tolerančního patentu.

Třicetiletou válkou poklesl počet obyvatelstva v Čechách ze 2,200.000 na 800.000.

Selský stav trpěl ohromně hospodářsky i sociálně. Původní české vrchnosti, které poddaných tolik neutiskovaly, odešly většinou do ciziny a na jejich místa nastoupili Španělé, Italové, Valoni, Němci, kteří na českého poddaného hleděli jako na kacíře, rebela, nevolníka. Postavení sedláků se velmi zhoršilo. Země byla válkami zpusťována, města a vesnice vypáleny, část statků pustá bez hospodářů. Zmínila jsem se o tom již výše a ještě r. 1675 v soupise královského berního úřadu čteme, že v Pořežíně grunt Líbslův /čp.9/ byl úplně zanedbán a opuštěn a grunty Václava Sobotky /čp.6/ a Lorence Šťastného /čp.4/. z velké části pustiny. Jako sedláci uvádějí se toliko Melichar, syn Matěje Plikovského /tvrz/ a Šimon, syn Matěje Wasserbaura /čp.8/. Jan Hrubý čp.5 a Jan Čejka čp.10, kteréžto statky r.1636 byly uváděny ještě jako grunty s koňmi, jsou po čtyřiceti letech /1675/ jmenováni chalupníky, to znamená, že obdělávali nepatrnou část gruntu. Jiné usedlíky soupin nezná.

Vrchnosti z opuštěných statků dělaly někdy panské dvory a nutily poddané na nich robotovat a hleděly si nyní vůbec více hospodářství. Tak se roboty zvyšovala z původních 3-9 dní v roce na 3-5 dní v týdnu. Jak je již podotčeno, z dominikálů se daně neplatily, ale byly rozvrženy toliko na půdu selskou-spojováním selských statků v panské dvory ubývalo pak i poplatníků, poněvadž se královské daně vybíraly podle počtu usedlých /držitelů půdy/. Berní správě záleželo tedy na tom, aby selské půdy neubývalo. Proto na vyzvání vlády český sněm se usnesl provést soupis selské půdy-rustikálu.

Stalo se tak r.1654 a tento soupis-náš první katastr-nazývá se berní rula. Půda v ní sepsaná toliko orná půda, jak si ji sedláci udali. S jejími výsledky nebyla spokojena vláda ani vrchnosti a tak se

brzy přikročilo k novému soupisu selské půdy, kde však měly být sepsány i louky, lesy a porostliny. Půda se zase neměřila, ale přiznávala. Práce byla dokončena r.1736 a jmenuje se tereziánský katastr. V praxi vešel až r.1748. Výsledek jeho v Pořešíně byl následující:

Jména usedlíků	Přiznal orných polí a zahrad		Luk		Porostlin a pastvin		Seno otava	Lesy	Rybníky kapří násada
	korců	věrt.	kort.	věrt.	kor.	Věrt.	for	korců	kop
Matěj Pinklovský	73	2/4	34	1/4	15	1 1/4	17	2	2
Jakub Wasserbaur	38	1	-	-	4	3	5 1/2	2	1/4
Martin Wasserbaur	36	1	4	-	7	1/4	5 1/2	-	1/4
Matěj Daniel	30	1/2	12	3	4	3 1/2	6	-	-
Matěj Podhranský	25	1 1/4	8	1	7	2 1/4	1	-	-
Jakub Hrubý	29	2	8	2 1/4	8	1 1/4	5 1/2	-	-
Josef Čejka	34	-	9	3	10	2/4	9 1/2	4 11/12	-
Matěj Foul , Občák Wasserbaur	chalupníci, kteří mají stavení na obecním pozemku								
Obec	-	-	-	-	-	-	1	1	-

Ke starým mírám připomínám, že jitro se rovná 1600 plošným sáhům nebo 2 korcům nebo 3 mírám, jeden korec má zase 4 věrtele. Ani tento propočít nemusí být správný, neboť jitro může být české nebo rakouské, ani korce nejsou stejné, ba i míry mohou být české nebo moravské. Středověk nemiloval v ničem uniformitu.

Podle tohoto stavu byla berně odhadnuta na 2 celé a 31/64 osedlého. Osedlý byl berní jednotkou a byl to pojem dost neurčitý. Někdy to byl celoláník s větší robotou a nějakým vedlejším zaměstnáním, jindy 2 – 3 dohromady a jinak se zase vyměřoval ve městech. Kontribuce podle výše uvedeného stavu byla odhadnuta na 149 zl. 3 kr. Stav obce se skutečně zlepšil od r.1674, kdy v obci bylo odhadnuto pouze 1 a osedlého a kontribuce činila 67 zl.6 kr. Nejhorší ovšem byl rok 1649, kdy byly v obci 3 statky pusté a z dobytka pouze 6 volů, 6 krav a 25 ovcí – byl to konec třicetileté vojny. R.1756 byl Pořežín oceněn na 3 osedlého a kontribuce stoupla na 196 zl. 52 kr. Kromě toho přispíval na zvláštní vydání ještě 7 zl. 52 kr. / mesný krejcar, daň z tabáku, taneční muziky/. Byla to doba tereziánských válek, právě začínala sedmiletá a stát ždímal daně, jak jen mohl.

Za Josefa II. pořizoval se zase nový katastr. Tentokrát se půda již vyměřovala. Nebylo dostatek geometrů a často měřili sedláci sami podle návodu panských úředníků. Měření nedopadlo o mnoho líp než dřívější přiznání, každý naměřil raději o kousek méně, aby byly menší daně. Teprva stabilní katastr, který vešel v užívání až počátkem šedesátých let předešlého století, byl zhotoven na základě přesného trigonometrického měření.

Josefínský katastr našel v Pořežíně starých sedm gruntů, mlýn a osm chalup. Je zajímavé, že z těch 16 domovních čísel polovic patřilo Wasserbaurům. Bylo napočteno: 1 hřibě, 30 volů, 37 krav a 52 ovce - jaký rozdíl od r.1649!

Za válek tereziánských procházeli naším krajem Francouzi, Bavoři, Sasové, Uhři, Charváti, ba i Rusové a zase naši, samozřejmě, že každá armáda brala, co potřebovala, bez ohledu na domácí obyvatele. V té době i později za válek napoleonských /v r. 1805 a 1808/ dostaly se pomocné francouzské sbory i k nám /byly několikrát vojenské nemocnice v Příbyslavi i Velké Losenici a když nestačily, ukládali nemocné po vsích. I domácí lidé se nakazili a umírali. V roce 1866 zdrželi se tu několik dní Prusové, když se již po míru ubírali domů.

Z nakažlivých nemocí řádily v okolí r. 1737 neštovice, 1830 a 1866 cholera, ale vesnice se jen málo dotkly. Právě tak i španělská chřipka r. 1918. Zlá léta byla 1770-1-2, kdy se pro stálé deště ani obilí nesklidilo, brambory se tehdy ještě málo sázely a lidé strouhali kůru se stromů, jedli ji a všelijaké rostliny, onemocněli a umírali tyfem i hladem.

II.

Jak jsem se již výše zmínila, povinnosti poddaných k vrchnostem byly od dob kolonizačních zapisovány do urbářů. Těch se velmi málo zachovalo do dnešních dob. Zato se uchovaly knihy pozemkové čili gruntovní založené na základě berní ruly. Nyní jsou uloženy v Praze v archivu země České. Obec Pořešín má tři knihy. V první je nejstarší zápis z r. 1668. Pravidelná začáteční formule zní, že L.P. N.N. ujímá /kupuje/ grunt od otce svého v té a té sumě atd. Není-li přímo řečeno „Od otce vlastního“, znamená to často od tchána nebo jiného příbuzného či poručníka. Termín „kupuje“ znamená pravidelně jen výplatu, která je po staletí stelná. Příjmení nejsou ještě pevně ustálena. Přijímá se třeba křestní jméno otcovo, často zkrácené /Zachariáš-Zach./, nebo se přidávají koncovky /Čejka-Čejkovský/. A nebo se bere jméno po domě atd. V první knize je vždy řada t.zv. nápadníků, mezi něž se má výplata rozdělit, bývá to knížecí důchod, kam se něco dluhuje, a potom dědici, někdy i zpět až do třetího kolena. Splátky bývají nepatrné, často jen po několika groších- z toho všeho můžeme soudit na těžké hospodářské postavení tehdejšího venkova. V prvních zápisech se nevyskytují ženy jako spolumahitelky. Výměnky vyhrazují se jen všeobecně, „aby předešlé hospodáře k smrti u svého stolu dochoval“ atd. V této nejstarší knize je zapsáno tolik 7 často již uváděných gruntů a mlýn, z chalup pouze čp.13,. Určitě v té době stály i jiné domky, ale byly označovány jako chalupa Matěje Poula a Jiříka Wasserbaura, udané již v tereziánském katastru, nebyly zapsané,. Druhá kniha je založena r.1783 a počíná slavnostním zápisem se všemi tituly knížete Jana Karla z Dietrichšteina a jmény tehdejších vrchnostenských úředníků a vrchním Ondřejem Hitschmannem v čele. „ Pán bůh všemohoucí reč dáti, aby to vše k jeho větší cti a slávě, k našemu dobrému a konání spravedlnosti, k obživení chudých vdov a sirotků a potomkům našim na budoucí časy sloužilo.“ Kniha však obsahuje jen několik málo zápisů. Třetí kniha je jinak založena, je rubrikována a záhlaví jsou německá

Grunt čp.3

Poznámka
Jméno držitele

Protokolované dluhy

Výmaz těch dluhů

Nejplnější je vždy rubrika protokolovaných dluhů. Nejvíce zápisů počíná rokem 1816 a zdá se, že v té době kniha byla i založena. Postupní smlouvy chybí, zapisovaly se tehdy do t.zv. intabulačních a také pro pretonačních knih a v této pozemkové jsou o nich jen krátké poznámky, vyskytují se názory a data vůbec často chybí. Úvodem jsou u každého čísla zapsány

pozemky i jiné nemovitosti, dále pak povinnosti ke státu vrchnosti, avšak ani tyto záznamy nebývají přesné, vyskytují se v nich mezery. V letech 1850-80 nastaly v Pořežíně dost značné změny v pozemkovém majetku. Grunt čp.6 se rozpadal, kupovalo se od Malé Losenice atd. a všechny tyto změny jsou v gruntovní knize zapsány. Mnohé změny zapisují se až po letech, vyskytují se i případy, že postup otcův i synův jsou zapsány jednoho dne/p.19/. Kniha končí r.1870.

První dvě knihy jsou psány toliko česky, ve třetí vyskytují se i zápisy německé. Vrchnosti vedly knihy až do konce poddanství, po r.1850 převzali a vedli je dále okr.politické, respektive soudní úřady. Po r.1875 zavedení nové poznámkové knihy a staré posílány do archívu země České, kde se dodnes nalézají.

Nyní uvedu ve zkráceném výtahu obsah gruntovních knih ne v pořádku, jak jsou usedlosti zapisovány, ale podle nynějších domovních čísel-

Čp. 1-tvrz-hamr.

Nejzajímavějším objektem v Pořežíně je tvrza. Kamenná budova se sedlovou střechou dosud stojí v údolí Losenického potoka a poutá pozornost. O starších jejích osudech zmínila jsem se již-výše, týká se jí i nejstarší zápis v první pozemkové knize.

L.P.1668 Melichar mistr jinak Piklovský

ujal po nebožtíku Katesovi Piklovském pořežínský hamr i grunt za sumu 500kop míšenských. Do r.1701 vyplatil 418 kop a jest povinnen splácti ještě 82 kopy a z odkázaných 100 kop ještě 42, celkem 124 kopy.

13

Repartice:

Do důchodu knížecího103 kopy 25 gr.
synu Janovi po nebož. Bartoloměji odkázaných21 “ 25 “
Spolu...124 kopy 50 grošů

Jan dal svůj nápad dceři při její svatbě s Mat.Nalíkem v Dobré.

Spláceno ročně po 3 kopách ročně do r. 1709.

L.P.1710Tomaš Piklovskėj

ujal ten grunt po nebožtíku svém otci Melicharu Mistrovi ,jináč Piklovským,
a patřičným příslušenstvím za 500 kop, na kterouž to sumu položil 25
kop závdavku.

Repartice:

Do knížecího důchodu.....149 kop
Dorotě ,manželce Matěje Havlíka v Dobré.....21 “
Pěti sirotkům nebož. Melicharovi Piklovským po 83 kopách 24 gr.

Nedoplaceno.

L.P.1731 Matěj Piklovský

Ujal a koupil grunt ten po otci svém Tomášovi Piklovským za sumu 500
kop.

Povinnem bude splácti po 3 kopách ročně do knížecího důchodu a dalším nápadníkům
/vypočteny/, máteř Kateřinu do smrti dochovati a Vincence živiti po čas jeho života.

L.P.1743 Matěj Přeč ujal a koupil grunt tento po nebožtíku Matesi Piklovským ,pojímaje
sobě za manželku pozůstalou po něm vdovu Markytu, a, to se vším do starodávna
k tomu gruntu patřící příslušenstvím za sumu 500 kop starého šacuňku .

Poněvadž ale po nebožtíku Matějovi Piklovském ,předešlém hospodáři, dva sirotci ,totížto
dvě dcery ještě nedospělé pozůstaly , pročež tento grunt jemu ,Matěji Přečovi ,na tento
způsob se připisuje :aby on starou mateř Kateřinu jako syn její Matěj,předešlý hospodář,k

smrti dochoval , grunt tento v náležitém stavu zachoval, nespustil jej anobř zvelebil, ta pak dvě jmenovaná děvčata vychovati a vypraviti povinen byl a následující nápady po 3 zl. ročně splácel:

Do knížecího důchodu a 4 kopy, Matějovi po Melicharovi 68 kop, Alžbětě po Melicharovi a Kateřině materi po 84 kopách.

Po nebožtíkovi Matějovi, předešlém hospodáři, jeho podíl na tomto gruntě jeho rodině platit bude. Totížto manželce Markýtě, dcerám Rozálii a Alžbětě po 54 kopách.

Platit po 54 kopách do r. 1749.

L.P.1749 Josef Wasserbaur

přiženil se k Rozalii, pozůstalé dceři po nebožtíku Matějovi Piklovským jakožto pravé dědičce gruntu toho a ujímá jej za aumu 500 kop se vším k němu patřícím příslušenstvím a tou vejminkou, aby grunt ten vždy v dobrém stavu zachovat se vynasnažil a Kateřině, materi, její vejminek tak jako předkové do její smrti přáti povinnen byl, kterýžto vejminek po její smrti ke gruntu připadnouti musí.

Tak bude povinnen následující nápady po 3 kopách ročně splácel: Do knížecího důchodu 76 kop, Kateřině, materi 83 kopy, Alžbětě Smejkalovej do Přibyslavi 87 kop, na Matěje Přecha připadá 251 kopa.

Dále se přepočítává pozůstalost po Matěji Piklovském na peníze:

4 voli po 20 kopách	80 kop	2 plamenice po 2 kopách	4 kopy
6 krav 10	60	2 vozy 20	40
2 jal. 5	10	3 vor.nář.....	9
33 ovec 1	33	a jiné drobnosti.	

Obilí se naklidilo:

Žita 150 mandel ...	150 mír,	zůstalo 124 míry po 1 kopě.....	124 kop,
ječ. 30	30	24 1	24
ovsa 98	119	93 36 gr.	55 atd.

Celá pozůstalost činí 1027 kop.

Z toho patřit bude Matějovi Přechevi, Rozalii, nynější hospodyně, Alžbětě, sestře její po 342 kopách....celkem 1026 kop. Stará mateř Kateřina zemřela 1756 a v poslední vůli odkázala kostelu sv. Jakuba ve Velké Losenici 5 kop a na mše sv. za její duši 20 kop. A dále nápadníkům: Druhému manželu Matoušovi a svým dcerám Bětě a Kateřině po 18 kopách, dcerám po zemřelém synu Matějovi Rozalii a Bětě 18 kop celkem 72 kopy.

L.P.1758 Šimon Holzmann

ujal tento Piklovský grunt z vůle své manželky, ovdovělé Rozálie Wasserbaurová a podle svatební smlouvy. Připisuje se mu do smrti za následujících vejminek: Pozůstalé dva sirotky po nebož. Josefu Wasserbaurovi vychovati a zaopatřiti /starší z nich bude dědit tvrz/. Kdyby s přítomnou manželkou dítě měl zploditi, v případě smrti staršího má právo dědit. Co se dotejče mohovitostí podle založeného a na kanceláři se nacházejícího inventáře jemu se všechno zanechává k užívání. Poněvadž po zemřelém Josefu Wasserbaurovi pozůstaly dluhy, které jednak nám učinil /následující nezřetelné a těžko čitelné řádky/a jednak jeho otec nespůlnil vše, k čemu se při svatební smlouvě zavázal. Pokud nedokáže, že vše splnil, má být přidržěn k placení, kdyby dokázal, pak se dluhy na mlýnském majetku vykazují. Grunt samotný má Šimon Holzmann v dobrém stavu zachovati a ročně spláceli po 3 kopách.

Repartice:

do knížecího důchodu 165 kop, Rozalii nebo Šimonu Holzmannovi, hospodáři, 146 kop, Kateřině Wasserbaurové po Alžbětě 146 kop, Kateřině po Bětě Smejkalové v Přibyslavi 11 kop, po materi Kateřině k záduší ve Velké Losenici 5 kop, na mše za mateř Kateřinu 11 kop, druhému jejímu manželovi Matoušovi 17 kop.

L.P. 1785 Jan Wasserbaur

přistupuje na tento grunt, vyšacovaný na 500 kop, podle pořádku obdržel jej právem po svém zemřelém otci Josefu Wasserbauovi, poněvadž jeho otčím Šimon Holzmann, dosavadní hospodář, smrtí sešel. Pročež se mu grunt se vším právem a příslušenstvím připisuje. Následuje rozvržení výplaty nápadníkům. Téhož roku připsán mu i mlýn, ujal ho dědičným právem po svém otci Josefu Wasserbauovi.

III. pozemková kniha

Nemovitosti / trati: V zosele, od M. Dvory, Za křížem, Vedle sázavské cesty, V díře, V merku, U mokrý truhly/:

Vorní pole....69 jiter 681 sáhů, lada 5 jiter 387 sáhů, louky....9 jiter 429 sáhů, pastviště...
.20 jiter 970 sáhů, lesy....1 jitra 1074 sáhů, zahrady 412 sáhů..

Povinnosti:

Držitel tohoto svobodného gruntu neb tak zvaný tvrze a spolu kontribučenského mlýna čp.2 jest povinnen platit všecky c.k. daně, jakékoliv jsou nebo budou, pak vrchností posílat každoročně fůru k lovení ryb a jednu dalekou na Moravu. Velkolosenickému faráři platí 35 gr. desátku. Výkupní listina za povinnosti k vrchnosti činila 72 zl. 50 kr.

Václav Wasserbaur

jest nynější vlastník téhož svobodného gruntu a spolu k němu přináležejícího mlýna čp.2, takový při své dospělosti podle kšaftu /lib.I.fol.23/ otce svého Jana Wasserbaura v Malé Losenici a pozůstavším inventářem za pravý dědičný a vlastní zdědil v ceně 1234 zl. L kr.

L.P. 1838. Tomáši Wasserbauovi

připsán tento grunt za 1100 zl. Od roku 1841 je spolumajitelkou jeho manželka Marie roz. Zelená z Horové. Ta zemřela před svým manželem a r. 1879 vkládá se tomuto - Tomáši Wasserbauovi - vlastnické právo na její bývalou polovici gruntu čp.1. Současně vkládají se pohledávky dcer Anny Rosické 810 zl. a zemřelé Kateřiny Bruknerové, vlastně jejím třem dětem po 270 zl. pro nezletilého Františka Wasserbaura pojišťuje se na gruntě 810zl.

Tím končí zápisy starých pozemkových knih o tvrzi.

R.1881 ujal se tvrze i mlýna František Wassebaur

jeho manželka Antonie Roz.Bořilová z vepřové tímto majitelem vymřel rod Wasserbaurů na tvrzi. Ke vdově přiřazen se Alois Musil z Volešné a jeho rod tam nyní hospodaří/.1951./

Čp. 2. Mlejn při Dymačce ve Velké Losenici.

Zajímavé a nápadné je pojmenování tohoto mlýna „jak je nacházíme r.1673v1 pozemkové knize pořežinské.

Dymačky /šmelcnovy tavicí hutě /hutě kovací mívaly některé hamry společné, ku příklad Velká Losenice a Pořežín, Pořežín a Ronov, užívaly ji střídavě, aby se nákladného zařízení dostatečně využilo .

Z dymaček platil se i zvláštní poplatek do knížecího důchodu- mimo poplatky z hamrů - tak z velkolosenické dyměčiny společné s Pořečínem platilo se o Sv. Jiří a Havle po 6 kopách míšenských .Proč je mlýn zapsán

v pořežinské gruntovní knize, ale s poznámkou jako by byl ve Velké Losenici?.....Snad stála společná dymačka u mlýna na pozemcích Velké Losenice, ale patřila k pořežinskému hamru? Snad se změnili hranice kutantru mezi oběma obcemi? Snad mlýn byl přenesen blíže ke tvrzi, ale zůstalo mu staré pojmenování?...Jen domněnky, ale jistotu nevíme.....Příbyslavská hamornická kniha zmiňuje se výslovně o mlýně teprve v zápise z r.1596 při postupu pořežinského hamru „ se vším příslušenstvím i mlejnem nově vystaveným“ hamernickému mistru Matějovi .

V berním soupise obyvatel Velké Losenice z r. 1675 uvádí se Václav, syn mlynáře Zachariáše, v současném soupise pořežinském není uveden, ačkoli v první pozemkové knize jest jeho

zápis již r.1673

L.P.1673 Václav Zachariáš

po zemřelém otci svém Zachariášovi ujel mlejn tento za sumu 100kop míšenských bez závdavku. Do r.1701

splatil 22kopy 50grošů a tak povinen jest ještě 1 a 1/2 kopě splácet:
do knížecího důchodu 22kopy 50gr., Kateřině,mateři a čtyřem jejím dětem
po 9 kopách 2 gr. Atd. Platil do r. 1710 po 1-1 a 1/2 kopě.

L.P.1997 Františku Wasserbauovi

odevzdal otec jeho vlastní Jakub Wasserbaur tuto chalupu, v ceně 60zl., se vším právem a příslušenstvím, jak jej on sám užíval a užívati mohl, s tím doložením, aby svého otce do smrti)

dochoval a vrchnostem robotu řádně vybyval.Těch 60 zl.Vyplatí následujícím způsobem:
Otcí svému 20 zl.,sobě a sourozencům po 6 zl. 40kr.

III:kniha.povinnosti

Kromě král.kontribuce držitel chalupy musí vrchnosti 13 dní robotovat.

/Na chalupách postavených na obecním nebo vrchnostenském pozemku robotu 26 dní a byla jmenovány zakatasrované-dvě jsou uvedeny již v katastru tereziánském chalupy postavené na selských pozemcích,robotovaly toliko 13 dní a sluly nezakatastrované. Zrušením robot byly všechny chalupy
bez pozemků vyvázány bezplatně r 1850/

R.1828 Matouš Poulexl

Jestsujímající vlastník této chalupy.Koupil ji od Fr.Wasserbaura, za sto jedenáct zl 37 kr.

R.....Václav v Poulexl zdědil tuto chalupu, kterou koupil za 260 zl.Spolumajitelka Rozalie Wassebaurová

R.1838 Majitelé Tomáš Čeja a Marie rozená Sedláková

R.1854 Tomáš Pelikán koupil chalupu tu, za 500 zl

Zemřel r 1874 a zůstává po něm vdova Aneška Pelikánová, nynější majitelka
č.p4.Grunt Kudrny/Kudrnej ?/166

Poněvadž v době založení staré pozemkové knihy stavení nebyla ještě číslována, byly grunty nadepsány jmény posledních majitelů, jak je uváděly urbáře, nebo berní rula.

L.P.1633 postoupil Lorenc šťastný grunt tento synu svému.

Pavlu Šťastnému, za cenu 100 kop bez závdavku.Do r 1701 vyplatil na 12 kop a jest povinen dále po jedné

koě spláceti Lorencovi Šťastnému, předešlému najiteli 88 kop.Po smrti Lorencově rozděluje se splátka mezi Marianu, vdovu, a její děti.Splácel do r 1707 po jedné kopě.

/V soupise z r.1675, grunt byl uveden jako poloviční putina./

L.P.1707 Matěj Šťastný

ujel týž grunt po starém otci Pavlu Šťastném, za sumu 100kop bez závdavku, z kterýchžto položiti musí:

Marianě, vdově po Lorencovi Šťastném.....8 kop

4 dětem po.14 kopách

Pavlovi, předešlému držitei.....32.kopy

R.1715 zemřela vdova Mariana, kterou držitel gruntu k smrti dochova. Ona svůj nápad na funus odporučila a on vypravil, tak se mu připisuje 6 kop 40gr. Vedle výše uvedených dědiců je mnoho nápadníků, dědiců po předešlých držitelích kteří grunt nevyplatili. Matěj, zadlužen, těžce splácí často jen po 30 groších.

L. P. 1748 František Danihel

ujal grunt tento . Otec jeho Matěj Danihel-Šťastný postupuje mu grunt v předešlé sumě 100 kop a vymíňuje si do smrti z každé trati 3 míry role a louku pod 3 fůry sena a za živobytí svého živiti a chovati bude Vavřince, který nedostatečný jest . Po smrti otcově povinen bude hospodař František , Vavřince k stolu svému přijmouti a ho živiti . Dále pak, kdyby otec věkem sešel a pracovati nemohl , zavazuje se syn František , že přitáhnouc vejminek ke gruntu , otce svého smateří do smrti jejich živiti a dochova-ti chce . Do r. 1750 splatil 15 kop otci , který asi toho roku zemřel , neboť splátky se nově rozvrhují : Matce , hospodáři Františkovi a šesti sourozencům po 10 kopách 37 gr. Do r. 1769 splatil toliko 14 kop.

L.P.1770 Tomáš Danihel

uja 1 grunt tento po otci svém Františku Danihelovi za sumu 100 kop . Starému hospodáři a ma teři Kateřině , náleží až do její smrti výměnek pod 3 míry pole od každé trati , 2 zahony k mrkvi , 2 k zelí a 1 k lenu a loučka pod 2 fůry sena. Starému hospodáři je povinen splaceti po 3 kopách. Starému hospodáři Francovi funus vypravil.

III. pozemková kniha

Reality/trati : pod Novými Dvory, U mokré truhly , U sázavské cesty/Pole vorní ----27 jiter 30 sáhů, louky zahrady a parkoviště 9 j.450., lesy ---- 1 j.1150s., od Nových Dvorů naměřeno pastviště a louky 367 sáhů. Dále domovní stavení, stodola a chlévy. Povinnosti nejsou zaznamenány.

Martin Danihel

jest nynější vlastník tohoto gruntu, který od otce svého Tomáše ujal a koupil podle prenotační knihy Nro. II.fol. 38 a podošáhza340zl.

Franz Danhiel

pode prenotační knihy Nro.I.fol,125.L25, ujal r.1841 tento grunt za 679zl. Od r.1854 spolumajitelkou je manželka Barbora Zelená z Borové . Podle vyvazovací listiny z 8. Října 1850, čp.4 byl celý lán se 156 dny potažní roboty párem volů, 13 dní pěší roboty, peněž. Úrok činil 1 zl.splaceno do r. 1868 .

č.p.5.Grunt Hrubého. 1663 Havel hrubý

Mikuláš hrubý.

V soupise 1675 Jan Hrubý je uváděn jako chalupník. Nepochybně osíval jen nepatrnou část polí, výplata 35 kop odpovídá asi 1/3 lánnu.

L.P.1700 Mikuláš Musil

ujal grunt tento od otce svého Jana Musila za sumu 35 kop bez závdavku. Platit začne r. 1701 po jedné kopě a nálezet bude : Esteře a po ní dětem jejím dohromady3 kopy čtyřem dětem po nebožce Voršile 10 kop Janovi Hrubýmu předešlému hospodáři11 kop

Hospodáři se uvádějí pode jménem Hrubý i Musil -bezpochyby Musil se přiženil do gruntu Hrubého , přijal i jeho vlastní se zapomělo Těžce splácel po 18-30 groších .

L.P.1733 Jakub Poulexl

ujal a koupil grunt tento od tchána svého Mikuláše Hrubého se vším od starodávna k němu patřícím příslušenstvím, za sumu 35 kop , bez závdavku při tom vymíňuje sobě předešlý

držitel byt, kus zahrady , od každé trati jednu a půl míry k zasívání až do své smrti a kousek louky . Dluhy pozůstalé po Mikuláši Hrubím ,nadepsaným nápadníkům povinen bude nynější hospodář po jedné kopě ročně splácet. Nedoplatil.

L.P.1760 Václav Poulexl

ujal grunt ten po otci svém Jakubu Poulexlovi za sumu 35 kop , tou vejmkou, aby otci svému i matce Voršile do jejich smrti po 13/4 míry od každé trati a loučku pod polem.....k vlastnímu užívání zanechal .R.1768doplatil podíly i dluhy -kvitováno.

L.P.1800 Václav Poulexl

předstoupil před vrchní úřad s tou žádostí , aby jeho grunt Č. 5 v Pořežíně byl rozdělen a jedna polovice toho roztrženého gruntu jemu a druhá jeho syna Jakubu Pauluxovi připsaná byla. Vrchní úřad svolil a tak se jmenovaný grunt rozdělil a připisuje se Václavu Poulexlovi , který si neponechává domovní stavení , stodolu a chlévy , jeden pár volů , dvě krávy , dvě jalovice a vorní nádobí .

III.kniha .Reality ,patřící k Č.5./ trati pod N.Dvory ,U sázavský cesty/: vorný pole

.....10 jiter 1426 sálů ,louky.....2 j. 401 s., pastvišťata.....4 j. 365 s., lesy1 j.640 s., lada od Malé Losenice ----- 1 j.1144 s..Povinnosti:Držitel jest povinen mimo kkrál. kontribuci nejmilostivější vrchnosti odvádět roč. ouroku 1 zl. 24 gr. ,z přediva 18 kr. ,z.....? 20 kr. a k tomu 1 a půl dne potažní roboty párem volů týdně.Šest a půl dne pěší roboty ročně konati.Desátku odvádí po jedné míře žita a ovsa.

František Poulexl,nynější vlastník obdržel grunt od otce Václava, jak zaznamenáno v knize prenotační, za 282 zl.V r.1829 a 30připisují se ke gruntu následující pozemky: vorný pole 10 j..1150 s.,louky a pastviště 1 j.1236s.,koupil je majitel Frant. poulexl a zaplatil za ně 340 zl.

Václav Poulexl je nynější majitel toho gruntu a zdědil jej r.1834 po otci svém v sumě 511zl.5kr. R.1859 vtěleno vlastnictví na vdovu Marii Poulexlovou. R.1873 podle kopulační a notářské smlouvy, vkládá se vlastnictví pozemků od č.5.:1400sáhů a 1j.1143 spolu s domkem čp.22,na Frant. a Marii Smejkalovou v ceně 900 zl. a s přiměřenou částkou dluhů. R.1874 Václavovi a Františce Poulexlovým podle kopulační a notářské smlouvy po 365zl. a jedna kráva, jedna jalovice.2/ Právo bytu a výměnku pro Marii P.,znovu provdanou Roseckou a jejího muže Jana Roseckého.Výkupní listina za 117 dní roboty párem volů, 10 dní pěší a výroční úrok činila 139zl.50kr.

Čp.6 Grunt Klimšů.

R. 1636Kliment Pachole, po něm Mottl. V seznamu 1675 je grunt Václava Sobotky zapsán jako z větší části pustina.

L.P.1691 Tomáš Jaroš ujal grunt ten po vlastnictvím zemřelém otci Václav S.,za sumu75 kop a splácti bude po jedné kopě nápadníkům vypočteni.Složil závdavku 3 kopy a splácel dále po 30 gr.Vymínil sobě chaloupku při tom gruntě, až dosmrti k užívání.Starému otci je povinen ponechati až do jeho smrti k užívání 2 míry pole k zasévání na zimu a 2 na jaro. 2 záhonyzelí,k mrkvi a k lenu. kdyby pak herepsaný Tomáš Jaroš k otci pořádně se nechoval, tehdy On, otec, právo má k témuž gruntu zase přistoupit a hospodařit.

L.P.1727 Martin Wasserbaur neb Sobotka

ujal týž grunt od Tomáše Jaroše, za sumu 75 kop bez závdavků. Grunt velmi zpustlý. Povinen bude plnit výměnek dřívějšího hospodáře Tomáše Sobotky a nápadníkům/ jménem udaným/ spláctet po jedné kopě ročně. Záduší splatil 11. Kop.

L.P.1754 Jan Wasserbaur

ujal grunt tento po svém otci Martinu Wasserbauerovi, za sumu 75. Kop, s tou vejmkou, že maceše do její smrti z každé trati pole pod jednu míru k setí, dále 2 záhony k řepě a mrkvi a jeden záhon lenu ponechati povinen jet. Rozepsaným nápadníkům bude

splácet po jedné kopě ročně. K záduší splatil 4. kopy.

L.P.1757 Lukáš Wasserbaur/bezpochyby bratr předešlého/

ujal a zakoupil grunt ten od Jana Wasserbaura, za předešlou sumu 75kop, se vším k němu patřícím příslušenstvím, jak od starodávna užíván bylo a s tím, že dluhy po Janovi, hospodáři, na sebe vezme: celkem 120kop./značné byly dluhy obroční-úroky 8kop, žita 18, ječmene 5, ovsa 4./ Při tom bude Lukáš Wasserbauer své maceše Apoleně z každé trati přáti pod jednu míru vejsevku a dále 2 záhony k mrkvi a zelí a ke lnu. Nápadníkům povinen bude splácet po jedné kopě ročně. Splácel po jedné až dvou kopách.

L.P.1771 Josef Wasserbauer

ujal grunt ten po otci svém Lukáši Wasserbauovi, vyšacovaný na 75kop a též dluhy po otci pozůstalé přímá na sebe. Mateřina, až do její smrti bude přáti pod dvě míry pole od každé trati, 2 záhony k zelí a mrkvi, jeden k lnu a louku na fůru sena. K losenickému záduší musí splatit ještě 12kop. Následuje výčet nápadníků.

Ve druhé knize je k č.6. krátký zápis, ale škrtnut. Kniha III.-reality:/trati: Pod Novými Dvory a za křížem/: Vorný pole.....27jit. 1439sáhů, lada.....470sáhů, lesy.....920sáhů, louky, zahrady a pastviny.....15jiter 382sáhy, louka od Lorenců...139sáhů. Domovní stavení stodola chlěvy. Povinnosti: držitel gruntu tohoto povinen je odvážeti c.k.daně a knížecí vrchnosti ouroku: Jiřického...1zl., 17kr., Václavského...1zl. 17kr., Jakubského 14kr., z hus 35kr., předivo...24kr. Kromě toho 156 dní potažní roboty párem volů a 13 dní pěší. Desátků 2 míry žita a 2 ovsa, z každé dojné krávy 2 1/2 kr.

Václav Wasserbaur

je nynější majitel tohoto gruntu. Podle zápisu vprenotační knize, on takový obdržel od svého otce, Josefa Wasserbaura do vlastnictví za sumu 519zl. Datum?

R.1836 František Wasserbaur

obdržel tento statek po svém otci v sumě 266zl./asi výplata jen z polovice. Od r. 1838 je spolumajitelkou jeho manželka Antonie, roz. Fitzbaurová. Hospodář František Wasserbaur zemřel r.1851 a vdova 1852 se vdala za Tomáše Wasserbaura a učinila ho spolumajitelem své polovice.

R.1875 převod práva vlastnického

na pozemky patřící k č.6 a polovinu stavení s Františka Wasserbaura, otce zemřelého 1851, na Františka Wasserbaura syna, v ceně 1490zl.a práva vlastnického Antonie Wasserbauové na čtvrtinu pozemků, patřící k téže usedlosti, jakož i čtvrtinu domovních a hospodářských stavení tamže, na syna.

Františka a jeho manželku Antonii.Wasserbauovi.

1876 konečná třetí exekuční dražba jedné čtvrtiny usedlosti čp.6 v Pořežíně, patřící Tomášovi Wasserbauovi/druhý manžel Antonie Was. roz.Fitzbaurové/, koupěna za nejvyšší podanou cenu 50zl., od Františka a Antonie Wasserbauových, majitelů již tří čtvrtin této usedlosti. Na vyvazovací listině z r. 1850 je psán celoláník Frant. Wasserbaur za 156 dní potažní roboty párem volů a 13 pěší roboty a peněžní úrok vyplácí celkem 187zl., ročně 9zl. 21kr. První zápis nacházíme ve druhé pozemkové knize, je to vlastně jen poznámka: Č.p.7 jest chalupa k číslu 6 patřící.

III. kniha

Václav a Alžběta Čejkovský

podle zápisu v prenotační knize z r.1815 obdrželi chalupu tuto od otce Václava Wasserbauera/majitel č. 6/ za sumu 60 zl.

R. 1847 Janu Čejkovi

připisuje se chalupa tato, po zemřelé Alžbětě Čejkové v ceně 100 zl.

R. 1853 Tomáš Rosecký

S. kupuje od Jana Čejky domek a pole za cenu 340 zl.

T. R.1863 Tomáši a Anežce Roseckým

U. zapsáno vlastnické právo na pozemky.453,704,101, 540 sáhů polí a 210, 297 s. luk. Na platnech, jenž za cenu 380 zl. koupili od Václava a Marie Holzmannových, z Malé Losenice

Č.p.8

Grunt Wasserpaurů /rychta/ 1636 Martin Wasserpaur.

V seznamu 1675 uvádí se majitel Šimon, syn Matěje Wasserbaura.

L.P. 1686 Bartoň Wasserpaur

ujal grunt ten po nebožtíku Šimonu Wasserpaurovi, za cenu 50 kop, bez závdavku. Vyplatil do r. 1714-kvitováno.

L.P.1715 Jakub Wasserpaur

ujal grunt ten po nebožtíku otci svém Bartoňu Wasserpaurovi za sumu 50 kop bez závdavku, s tím, aby dle kšaftu nebožtíka otce svého, pozůstalý osmi dětem obživu, vychování a vypravení povinen dáti byl. Platil Juditě, mateři a osmi dětem po 3 kopách 50 groších. Vyplatil do r. 1734-kvitováno.

L.P. 1757 Štěpán Wasserbaur

Starý otec Jakub povoluje, aby mu, synovi Štěpánovi, zapsán byl tento grunt v starodávné sumě 50 kop. Zachovává si ale právo, až do své libosti hospodařiti a teprve až skutečně odstoupí grunt, v příčině výměnku jednati a ostatek zaříditi. Zdá se, že otec brzy po zápisu zemřel, neboť dále mezi nápadníky se uvádí toliko mateř a 7 dětí. Hospodář je povinen vyplatit jim po 5 kopách 33 gr. Do r. 1783 splatil 40 kop.

/ Do té doby Wasserbaurové dobře hospodařili, nezůstávají po nich nedoplatky, nebo jen nepatrné. Potom však nastává obrat k horšímu. /

L.P 1783 dne 13 marce Wossipour Tomeš

ujímá grunt od otce svého Štěpána Wass., za předešlou sumu 50 kop tím způsobem, že otec na gruntě do své libosti hospodařiti bude. Až by hospodářství zanechal, vyměňuje pro sebe a manželku, až do smrti, pod 2 míry pole od každé trati, louku, pod fůru sena, 2 záhony k zelí a 2 k lenu. Suma rozvržena na dědice.

L.P. 1783 3.máje Jiříku Wassipaurovi

svému mladšímu bratru postupuje nadejmenovaný Tomeš Wass. Tento grunt, v předešlé sumě 50 kop se vším příslušenstvím, z té příčiny, že on sám se přiřzení do Velké Losenice, na grunt zemřelého Karla Březiny, pojav pozůstalou vdovu Alžbětu, sobě za manželku. Čímž nadejmenovaný Jiřík Wasserbaur za pravého hospodáře gruntu toho se ustavuje a ukládá se mu povinnost, dávatí otci a matěři výměnek podle horního zápisu a vyplatit dědice.

Kniha III. Trati: Za křížem, Na platnech, V kesale. Reality: Pole....17 jiter, 700 sáhů, louky.... 899,1019 s., 1 jit. 786 s., 1 jit. 67 s. 51,81, sáhů, zahrady.....298 s.,pastviště, porostlina, rybník 9 jit. 165 s..Podle staré gruntovní knihy jest vlastníkem tohoto gruntu od r. 1783 Jiřík Wasserbaur, v ceně 116 zl.

Jan Wasserbaur

jest nynější vlastník tohoto gruntu./podle smlouvy, zapsané v intabul.knize./ Zdědil ho r. 1824 po otci Jiříku Wass. v ceně 1400 zl.. Spolumajitelkou, jeho manželka Marie. Grunt byl v starších dobách rychtou a zároveň šenk. Rychtář musel dovážet 10 sudů panského piva a kořalku z Borové 1 3/4 hod vzdálené, jakož i docházeti na kancelář v Příbyslavi, případně i Polné. Za to mu slevna polovice roboty potažní a pěší odpuštěna. V první čtvrti XIX. st. byl statek již silně zadlužen a provedeno několik menších pozemkových změn - i s Malou Losenicí. konečně se svolením krajského úřadu z 8. srpna 1829 bylo č. 8. rozděleno. Část pozemků, 39 dní potažní roboty 3 a půl dne pěší roboty převzalo č. 15.

Jan Keřkovský koupil část gruntu č.p. 8. od Jana a Marie Wasserbaurových za 940 zl., pro svého syna Františka Keřkovského a Marii roz. Smolíkovou, r. 1831.

První zápis o dělení je v gruntovní knize zapsán 1834, ale škrtnut s poznámkou, že je nesprávný a r. 1866, je zápis nový:

Na základě povolení okr. polit. úřadu v Příbyslavi, povoluje se rozdělení gruntu č. 8. v Pořežíně a přidělení odtržených pozemků k nově zřízené usedlosti č.p. 15. Na místě mylně zděleného rozvrhu smlouvou z r. 1834 o pozůstávajících pozemcích při usedlosti č. 8, předpisuje se následující:

Pole....10 jit. 640 sáhů, louky....2 jit. 1335 sáhů, zahrady 18 a půl sáhů, pastviny, lada, porostliny.....1 jit. 1289 sáhů, lesy / od Malé Losenice/.....1116 sáhů.

Josef a Barbora Lacinovi

koupili grunt / podle zápisu intanbul. knize 1853/ za 940 zl.

Jan Lacina

přejímá od rodičů hospodářství v ceně 1220 zl., a podle zápisu z r. 1855 stává se spolumahitelkou jeho manželka Františka.

Podle zápisu z r. 1870 přikoupili pole od č. 64 v Malé Losenici, za 180 zl. Zápisy ve III. gruntovní knize jsou časově zpřeházeny a nepořádně opisovány z prenotační knihy a smluv. Podle vývazní listiny z 8.X. 1850 Josef Lacina, vlastník č. 8., třetiny lánu, byl povinen 58 a půl dne potažní roboty párem volů,

4 a tři čtvrti dne ruční, výkupní jistina činila 68 zl. 50 kr., roční splátka 3zl. 26 a půl kr.

Č. 9. Grunt Neupaurů - Líbalů.

R. 1636 Martin Nejpour, po něm Daniel Kudrna.

Podle záznamu z r. 1675, byl grunt tehdy pustý.

L.P. 1689 Pavel Hladík

ujal grunt tento od Michala Líbala,tchán svého,za sumu 20 kop bez závdavku,na čež vyplatil do r.1694 13 kop,30 grošů.

L.P 1702 Jan kudrny /Kudrnej/?

uja l týž grunt od ~~Michala~~ Pavla Hladíka za sumu 35 kop po 45 groších ročně.Doplatil r.1715.

L.P. 1719 Jiří Pavel

ujal tento grunt po zběhlým Janu Kudrnovi ? za sumu 35 kop, kteráž by jako po zběklým do knížecího důchodu patřila,nicméně se od Její Knížecí Milosti,pozůstalé ženě s8 dětmi zanechává.Obilí,zaseté na poli bez povolení

vrchnostenského opuštěného gruntu,sklidí nynější hospodář do své stodoly a bude povinen platit dluhy

Paměť se tímto činí,že knížecí Jasnost z ohledu těch zanechaných dítek a pro spravedlivost ,milost takovou

,opuštěným osmi dítkám učiniti ráčila.Těž Předešlé hospodyně po zběhlém hospodáři s dětmi buď to do její

smrti při sobě byt přáti má,nebo při gruntě novou chalupu pro ni vystaviti.

Jiří Pavel bude platit po 3 kopách 53 groších Juditě,mateři a dětem Janu,Marii, Tomášovi, Matěji,Adamovi,Markytě ,Jiříkovi,Antonovi,Splácel do r. 1728.

L.P. 1729 Matěj Podrazkej/ Podharzský/?

ujal a koupil tento grunt od otce svého Jiříka Podharskýho /cnad tchána Jiříka Pavla?/ v předešlé sumě 35 kop.Povinen jest předešlým svrchupsaným nápadníkem podíl doplatit a ročně pol kopě spláčet,ostatní suma zůstane prodávajícímu a jeho potomkům.Přitom sobě vymíňuje Jiřík Podraský? až od své a ženy smrti každoročně 1 a půl míry od každého trati,kousek louky,2 zákony na řepu,1 na mrkev a 1na len.

P. 1764 je tento grunt dočista vyplacený.

L.P 1768 Vít Podharzský

toho,roku ustupuje grunt tento nadepsanému Vítu Podharzskému otec jeho Matěj,za předešlou sumu 35 kop a vymíňuje sobě starý hospodář,žena něm do své smrti hospodařiti bude.Kdyby grunt ten dříve odstoupil,tak

sobě i manželce do smrti obou,pole po jedné a půl staré míry vejsevku od tří tratí vymíňuje.Těž ze všeho

sklizeného obilí hospodář bude povinen 4 mandele mu dáti.Při tom zanechává starý hospodář při gruntu 1vola,1 krávu,1 a půl vozu,1 pluh, 1 rádlo,1 brány.Nový hospodář Vít, bude povinen druhému bratru s vejchystkem /svatbou?/ totiž masem a chlebem nápomocen býti. Naproti tomu,ale nový hospodář dostane na první díl z těch 35 kop celých 20 ,naproti tomu ale dluh 18 kop Matěji Podraskému,otci,povinen na sebe jest vzíti.

L.P. 1775 Pavel Pavlíček

ujal tento grunt ,přiženiv se k pozůstalý po dědovi dceři po zemřelém hospodáři Vítovi Podhrázkém jedna dcera pozůstala ,on, Pavel Pavlíček ,podle vrchnostenského uznání má tento grunt 20 let užívati ,po tom čase ale,pozůstalé dceři povinen bude ho odevzdati.Kopy bude spláceti po jedné a půl každoročně.

III.kniha.Tratí.Dolní Humení ?.....Reality .Pole.....19 jít 1062 a půl sáhu,louka1200 sáhu ,zahrada....673 sáhy ,pastviště...8 jít,118sáhu,lada 1041sáhů,les615 sáhů.

Pavel Pavlíček je dle staré gruntovní knihy od r,1775 na 20 let za časného hospodáře ustanoven ,pak ale grunt patřit má Anně,dceři po neboštkovy Podhrázkém./_Anna měla tedy už hospodařit od r.1795.Tyto první zápisy ve III.knize,pocházejí však teprve z r.1816./

R.1817 Josef Pavlíček

ujal grunt tento /zápis v istanbulační knize/v ceně 500zl. Vzal si za manželku Annu Podhrázkou,Ta vlastně dědila grunt.

Josef Pavlíček

jest vlastníkem gruntu ,dostal ho od otce svého Josefa Pavlíčka za sumu 200zl.cís.měny.Podle zápisu z r. 1830 je Rosalie,jeho manželka,jeho spolu vlastnictví v ceně.....?

Jan Pavlíček

grunt mu postoupen/zápis v intabul.knize/za 600zl. A téhož roku1851,stává se jeho spolumajitelkou,jeho manželka Kateřina./Jan Pavlíček zmizel ve válce 1866,pozůstala manželka zajišťuje později polovinu svého výměnku v případě své smrti .?.Sťefáčkovi,nemanželskému synovi.

R.1877 Jan Pavlíček

Matka postupuje grunt nezletilému synovi a r.1879 stává se spolumajitelkou jeho manželka Kateřina.

Č.p.10.

Grunt Lorenců./1636 Folta Lorenců _po něm Čejka./

V soupise 1675 se uvádí Jan Čejka jako chalupník,bezpochyby měl pole tak zpustlá ,že osíval nepatrnou část.

L.P.1862 při soudu obce Pořežina/takový soud znamenal dosazování nových konšelů a při tom byly vyřizovány změny pozemkové držby ve vsi/ odstoupil týž grunt synu svému Jakubu Čejkovi

otec jeho Havel Čejka za sumu 30 kop bez závdavku.Na ty vyplatil do r.1701 celých 13 kop 15gr. a tak je povinnen dál po jedné kopě ročně spláceti ještě 16 kop 45gr. a to:Havlovi,předešlému držiteli 13 kop 45gr.,Anně,po zemřelé Voršile...3 kopy.Doplaceno 1706.

L.P. 1728 Josef Čejka

ujal ten grunt od otce svého Jakuba Čejky za sumu 30 kop. Do r. 1743 splácel otcí svému po jedné kopě a potom příbuzným po 53 groších, Doplatil 1750.

L.P. 1754 Jiří Čejka

Starý hospodář Josef Čejka povoluje, aby jeho synovi Jiříkovi od milostive vrchnosti zápis tohoto gruntu za předešlou sumu 30 kop učiněn byl. Vymíňuje a zachování si ale právo hospodařiti do své libosti. Kdyby pak dnes, nebo zejtra hospodářství odstoupil, syn jeho Jiřík do otcovi i matčiny smrti každoročně výměnek pod 2 míry pole od každé trati, 2 záhony k řepě, a dolní kus louky jim přenechati a přáti povinen bude. / Jiří Čejka vyplácel do r. 1783- kvitováno a grunt trvale mu připsán. /

L.P. 1783 Tomáš Čejka

Vpředupsaný hospodář Jiří Čejka, postupuje grunt tento svému synovi Tomášovi v předešlé sumě 30zl., ale vymíňuje si na gruntě do své libosti hospodařiti. Když ale svému synovi hospodářství odevzdal, tak bude syn povinen, jemu otcí svému, až do smrti výminek pod 2 míry pole z každé trati, 2 záhony k zelí, a louky pod jednu fůru sena přáti. / Jak z následující svatební smlouvy, zapsané ve II. gruntovní knize, vysvítá, postoupil Jiřík Čejka svému synovi Tomášovi 1783 grunt jen formálně a hospodařil na němaž do synova sňatku 1789/

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého!

Léta Páně 1789 dne 20. januára učiněn zápis dobrovolný svatební smlouvy, mezi opatrným mužem Janem Fišarem, sousedem Novohradským a opatrným mužem Jiřím Čejkou, sousedem pořizenským“

Majíce on, prvejmenovaný Jiří Čejka, syna svého z poctivého lože zplozeného jménem Tomáše, umínil si on řízením Božím manželkou ho opatřil. I oblíbil sobě on, prvejmenovaný mládenec Tomáš, poctivou pannu Dobrotu, vlastní dceru Jana Fišara z Nových Dvorů a chce jí za manželku pojata a to na tento způsob:

30.

Že on, Jiří Čejka svému synu Tomášovi grunt svůj, v kterým on doposud hospodářem jest, popustí. Vymíňuje si opatření do smrti a 6 mír polí za kopcem pro nejmladšího syna Václava, ale jen do jeho smrti. Naproti tomu Jan Fišar dává své dceři Dorotě 4 kusy hovězího dobytka, 5 skopového atd.

Smlouva uzavřena v přítomnosti svědků: Jakub Grodl,

rychtář novodvorský,

Jiří Augustin,

konšel.

/ Pozměněn i výměnek /.

III. pozemková kniha. Trati: Za křížem, Na kopci, Za kopcem.

Pozemky: pole.....29 jit. 1461 sáh, lada.....1 jit. 596 sáhů, louky, zahrady, pastviště.....18 jit.

1145 sáhů, lesy....4 jit. 22 sáhy, louky a pastviště měřené u Velké Losenice.....1537 sáhů.

Tomáš Čejka podle výtahu ze staré gruntovní knihy jest vlastníkem tohoto gruntu

postoupného mu r. 1783/ Do nové knihy zapsáno teprve r. 1816/.

Jan Čejka

je nynější vlastník, grunt dostal od otce svého Tomáše v ceně 585 zl. a od r. 1834 je spoluvlastnicí jeho manželka Magdalena.

R. 1835 Jan Holcman

Jest nynější majitel gruntu a kopil ho tohoto roku od manželů Jana a Majdaleny Čejkových za sumu 585 zl., spolumajitelkou, jeho manželka Kateřina.

R. 1873 Josefu Holzmannovi

postoupili rodiče tento grunt v ceně 4500 zl. Jeho manželka Píbilová z Malé Losenice je spolumajitelkou. Josef Holzmann zemřel počátkem r. 1877 a v říjnu téhož roku, vloženo

právo spoluvlastnické Václavu Hladíkovi, rodem z Hříště, druhému manželu ovdovělé Marie Holzmannové. Končí zápisy ve III. gr. knize, týkající se tohoto statku.

L.P. 1913 dne 6. Října Jan Hladík

přejal polovici této usedlosti po své zemřelé matce Marii a druhou polovici mu postupuje jeho otec Václav Hladík. Dne 20. ledna 1915 vloženo právo spoluvlastnické Emilii Vlčkové roz. s České Jablonné, nastávající manželce Jana Hladíka v sumě 10.000 zl. a výměnek odstupujícímu otci, předešlému hospodáři.

Výkupní jistina za 156 dní potažní roboty párem volů, 13 dní ruční roboty a výroční peněžní úrok činila 183 zl. 45 kr., ročně 9 zl. 12 kr.

Vyhotovena 8. října 1850. Splácelo se 20 let.

Čp. 11

První zápis se vyskytuje teprve ve II. knize:

L.P. 1785 připisuje se Matouši Henzlovi

Chalupa tato, kterou zdědil po tetce své Juditě Čejkové s podmínkou, aby Mářu, dceru po Juditě, která na rozumu nedostatečná je, živil až do smrti. Chalupu může zanechat dědičně svým potomkům.

R. 1816 přepsán tento zápis do III. gruntovní knihy. Na domku jsou následující povinnosti: král. kontribuce podle rozvrhu milostivé vrchnosti 13 dní roboty ve dlouhých dnech.

R. 1816 Václav Henzl

Zdědil chalupu po svém otci Matoušovi v ceně 150 zl.

R. 1849 Vencel Henzl

Ujal chalupu po otci svém v ceně 280 zl. R. 1865 koupil od usedlosti č. 17 v Malé Losenici: následující pozemky: Pole...l jit. 845 sáhů, 753 sáhy, louky....153 sáhy. Připsáno k č. XI. , v Pořežíně. Roboty na domcích bezzemků zrušena bez náhrady.

Čp. 12.

Také tento domek podobně jako č. 3, 11, 14, 16, má první zápis teprve ve II. knize r. 1785, ačkoli chalupy existovali již dříve, neboť podle prvního zápisu se buď dědí nebo kupují. R. 1783 byla však založena druhá gruntovní kniha, měl nastat i nový, lepší pořádek a všechna nezapsaná dosud stavení se zaznamenala. Z těchto a snad ještě 13. č. jsou i ty dva domky, jejichž majitelé Matěj Poul a Jiřík Wassebaur jsou zapsáni již r. 1736 v tereziánském katastru s poznámkou: Chalupníci, kteří mají stavení na obecním pozemku. Nemohu přesně zjistit, kterých chalup se to týká.

L. P. 1785 Martin Wasserbaur

Koupil chalupu tuto od Matěje Fišara za 40 zl. a hotově ji vyplatil, začez se mu tímto připisuje. Může jí tedy na všechny časy užívat a svým potomkům zanechat. /Zapsáno ve II. knize/

III. pozemková kniha.

Výše uvedený zápis přepsán do této knihy r. 1816. Povinnosti: Kromě král. kontribuce, 13 dní pěší roboty knížecí vrchnosti. Vlastníkem je dosud Martin Wasserbaur.

R. 1836 Johan Wasserbaur

Zdědil tuto chalupu po Martinovi Wasserbaurovi, v ceně 46 zl.

R. 1839 dcera Marie a manžel Vavřinec Smejkal

ujeli tuto chalupu v ceně 160 zl. R. 1868 koupili od Jana a Marie Holzmanových č. 17 v Pořezíně pole2 jit. 1417 sáhů, louky.....425, 434, 362 sáhy, pastviny.....531 sáh.Připsáno k čp. 12 v Pořezíně.

L.P. 1873 František Smejkal a jeho manželka Marie

ujímají tuto chalupu.

R.1879 Jan Smejkal a jeho manželka Antonie

stávají se vlastníky této chalupy.

Čp. 13.

Jedině tato chalupa jest zapsána již v první knize a to následovně:L.P. 1766 Jakub Čejka vystavěl sobě na obci na vlastní outraty chalupu, která se mu tímto za vlastní připsala a na 6 kop grošů vyšacovala. Do knížecího důchodu zaplatí 2 kopy, tolikéž obci a za vystavení - spolu 6 kop.Splácel po 15 gr. a doplatil 1782.

II. gruntovní kniha:

Zdá se, že jeden zápis chybí, aspoň křestní jména nesouhlasí.

L.P. 1784 František Čejka

právem dědickým dostává po zemřelém otci. Kašparů Čejkovi jako nejstarší jeho syn tuto chalupu a předstoupil před panský úřad se žádostí, aby jemu připsána byla.Svoleno, aby ji ujal za sumu 40 zl. a 13 dní roboty.Vyplácí po 10 zl. matce, sobě, bratrovi a sestře. Jmenovaný Franc Čejka koupil 1802 od malolosenského Jos. Kubíčka na věčné časy ke své chalupě následující pozemky:Pole....1 jit. 38 s., louky.....334 s., které se mu připisují s tou podmínkou, aby z nich držitelům gruntu č. 18 v Malé Losenici každoročně 27 a půl kr. kontribuce nahradil.

III. kniha:R.1816 je vlastníkem výše jmenovaný František Čejka.

Následoval bezpochyby ještě jeden Frant. Čejka - zápisy jsou nejasné.

R. 1862 Josef Čejka

dědí chalupu po otci svém Františkovi za sumu 50 zl. Spolumajitelkou je jeho manželka Františka.

R. 1869 František Čejka a jeho manželka Antonie

jsou majiteli chalupy. Ti ji r. 1870 prodali Janu a Františce Wasserbaurovým, za cenu 470 zl. 33,

čp.14

L. P.1785 Dorotě Wasserbauerové

Připisuje se chalupa ta za věno po její matce Terezii Wass. Může chalupy dědičně užívati a je povinna ostatním nápadníkům: Martinovi Vítkovi a Terezii po 8 zl. a Bětě 24 zl. stříbra vyplatit. Chalupa se připisuje v ceně 4 kop.

III. kniha: Na chalupě spočívá král .kontribuce a 13 dní roboty milostivé vrchnosti.R. 1860 jako vlastník zapsána ještě Dorota, ale cena se udává 32 zl.

R. 1818Martin Waserbauer

je vlastníkem dle dědičného práva - cena 32 zl.? Jan Wasserbauer

rok neudán jest nynější vlastník, zdědil chalupu po Martinovi Wass. v sumě 160 zl.

R 1822Josef Wasserbauer

nynější majitel koupil chalupu od bratra Jana za 190 zl.

R 1825 Jan Wasserbauer

koupil chalupu zpět od bratra Josefa za 329 zl.

R. 1846 Martin Wasserbauer

ujal chalupu za 120 zl. R. 1859 koupil od manželů Martina a Julie Fišarových v Malé Losenici pole.....1382 a pět šestin sáhů, za 139 zl.

čp. 15.

Ve druhé pozemkové knize zapsána jest pod č.15. obecní pastouška. R. 1819 se uvádí jako pustina. Nynější grunt č.15. vznikl rozdělením č.8, rozděleno se svolením krajského úřadu 1829. První zápis o rozdělení je přeškrtnut jako nesprávný a opraven zápisem ze dne 7.1. 1866, na základě povolení příbyslavského okresního úřadu. Kromě tohoto přikoupeno ještě od Malé Losenice. Obě kupní smlouvy - 1866 a 1865 - jsou zapsány teprve dodatečně, neboť grunt existoval již r. 1848 při zrušení roboty. Jeho výkupní jistina datována 8.X. 1850 činí za 58 a půl dne roboty s párem volů, 4 a tři čtvrti dne ruční roboty a výroční úrok celkem 68 zl.50.kr. Grunt je označen jako třetina kánu, podobně, jako č 8. Pozemky od č. 8. Trati: Za Křížem. V kesale, Na platnech.

R. 1825 Kateřina Pouelxová a Antonín Rosický

jest majitelkou gruntu, zdělila jej po svém otci Jakubovi , sumě 320 zl. Od r. 1826 je spoluvlastníkem její manžel Ant. Rosický.

R 185. Josef Rosický a Kateřina roz. štefánková

ujímají podle svatební postupní smlouvy, sjednané z jedné strany mezi rodiči Antonínem a Kateřinou Rosických a jejich zletilým synem Josefem a s druhé strany Matějem štefou z Vepřové, otcem nezletilé Kateřiny,grunt ten v sumě 900 zl. Podle trhové smlouvy z r. 1863, odkoupili manželé Josef a Kateřina Rosických č. 17. v Pořízně, od Jakuba a Marie Hoškových v Malé Losenici potomky v hodnotě 620 zl.

R 1869 Janu a Marii Holzmannovým

vkládá se podle jejich trhové smlouvy s Josefem a Kateřinou Rosických vlastnické právo na usedlost čp. 17 v Prořežíně, v ceně 5,200 zl. Podle další trhové smlouvy z 30.IV. 1868 mezi prodávajícím Janem a Marií Holzmannovými a kupovateli vavřínem a Marií Smejkalovými, vkládá se vlastnické právo na pozemky připisované r.1869 od Malé Losenice k č. 17. Vavřínua Marii Smejkalovým a tímto se připisují k č. 12.

čp. 18. Obecní domek- škola.

r 1856. Obec prodala obecní domek Matěji Hauptmanovi

za 200 zl. Zemřel 17.1.1856 a právo vlastnické se převádí na vdovu marii./ zapsáno až roku 1867/ Přitom se pojišťují podíly po 50 zl. nezletilým synům: Tomášovi, Františkovi, Vincencovi, Antonínovi. /Matěj Hauptman pocházel z Velké Losenice č 20. Narodil se 20. II. 1800. Jeho matka Kateřina Havlíčková, byla sestrou děda Havlíčka Borovského. Vrátil se z vojny, oženil se s Marií čejkovou z č. 7. a začal tu vyučovat děti. Později obec, pro tzv. trpěnou školu upravila obecní domek a konečně jej také Hauptmannovi prodala. /viz zápis/ Hauptmann byl jakýsi všeuměl, nejenže vyučoval, ale také maloval /postní roušku na oltář losenického kostela.modlitební knížky/ vyřezával, skládal písničky. V Pořežíně vyučoval 1838-58./

čp 19.

III. kniha král. kontribuce a13 dní pěší roboty. Nejasná poznámka o oplatku obci novodvorské z každého kusu chovaného dobytka . starší zápisy chybějí, teprve 1927 vyskytuje se podle prenotrační knihy dodatečný zápis, že zemřelý vlastník Josef čejka držel tuto chalupu v sumě 50 zl. a následující zápis z téhož roku zjišťuje,že Šimon Čejka obdržel tuto chalupu od zemřelého otce Josefa za 120zl./Zápisy jsou provedeny současně.

R1862 Jan Čejka

přímá vlastnické právo po zemřelém otci/1860/Šimonovi

Čp 20

Apolena Novotná

Podle zápisu v intab.knize z r. 1822,obdržela tuto chalupu od otce svého Josefa v ceně 60zl.

Jan Novotný ,podle intab knihy 1822

Zdědil tuto chalupu po své matce Apoleně zase v ceně 60 zl./ zápisy současně/spolu majitelkou je manželka Alžběta .Zemřela a její polovice připadá na manžela Jana .

Vlastníkem je r.1844 František Novotný a Marie

jeho manželka R.1863 ,na základě svolení OKR.Polit. úřadu v Příbyslavi zapsána trhová smlouva těchto vlastníků s manželi Sobotkovými č.62 Holzmannovými č.45 Malá Losenice . Frant. a Marie Novotných

koupili od nich pole za 266 zl. a 400 zl.Připisují se kč 20.v Pořežíně

čp.21

Povinnosti z této chalupy mimo č.k.daně robotovat knížecí vrchnosti13 DNÍ ručně ,porazit a vyrovnat v Račínském revíru 1sáh měkého dřeva ,o sv. Martině platit do knížecího důchodu 40 kr. a obci Pořežíně 20 kr.

Vlastník Jan Wasserbarur

Dle zápisu v intabul .knize z r 1820 připsána tato chalupa v ceně 224 zlatích Spolumajitelka Kateřina roz. Čejková

R1840 dědí sin František a Magdalena roz.....,jeho manželka

1874 vkládá se vlastnické právo Vincenci a Kateřině Wasserbaurovým cena 500zl.

Čp. 22.

Chalupa postavena jako pazderna na pozemku patřícímu k č.5. Obdržela ji věnem Marie Paulexlová /z č. 5 -/ v ceně 342 zl. Provdala se za Frant. Smejkalu. /Zapsáno r.1861/ R. 1874 Františkovi a Marii Smejkalovým vloženo vlastnické právo na domek s pozemky 1400 s. a 1 jít. 1144 sáhy, v ceně 900 zl. Vloženo i právo zástavní na nedoplatek 400 zl., pro Jana a Marii Roseckých.

Františka Kolářová

Františka Kolářová - Vlčková byla dcerou Josefa Vlčka nar. 1853, rolníka v České Jablonné č. 13 a jeho manželky Františky roz. Bořilové z Vepřové nar. 1863.

Měli čtyři děti:

Františka nar. 19. Ledna 1883

Justina Zdenka nar. 7. Října 1884

Bohumila nar. 25. Dubna 1819

Emilie nar. 25. Května 1896

Zdenka byla učitelkou ročních prací a vaření na Hospodářské škole v Chrudimi..

Bohumila se provdala za Jana Hůblbaura ze Střížkova u Chotěboře a převzali hospodářství v Č. Jablonné po rodičích.

Emilie se provdala dne 2. Února 1915 za Jana Hladíka z Pořežína č. 10. Kde převzali po jeho rodičích usedlost.

Františka v šesti letech začala navštěvovat školu ve Vepřové, po otevření nové školy v České Jablonné dne 1. Ledna 1890 chodí do školy zde až do konce škol. roku 1894. Od září r. 1894 odchází na měšťanskou školu do Domažlic, kde bydlí u svého strýce Aloise Vlčka profesora na tamějším gymnáziu. Po vyjití měšťanky vstupuje dokláštera v Chrudimi, kde vystudovala učitelský ústav, celkem 5 roků. Od r. 1903 již vyučuje na obecné dvojtřídní škole v Horním Studenci u Chotěboře. Současně dál studuje, aby dosáhla vzdělání učitele na měšťance. Potom učí na Měšťanské škole v Kamenici nad. Lipou. Od r. 1908 po předchozích přípravách studuje

na Filozofické fakultě v Praze jako mimořádná posluchačka. Až do r. 1919 stále učí v Kamenici n. Lipou. Toho roku nastupuje v Bánské Bystrici na učitelském ústavu jako profesorka, kde působí do r. 1929. Za jejího působení v Bánské Bystrici u ní bydlí její synovec Jan Hüblbauer z České Jablonné, který studuje na tamějším gymnáziu.

Od r. 1929 učí Františka na stejném ústavu v Bratislavě do r. 1938, kdy odchází do penze. Kolem r. 1930 se provdala za Jana Koláře, stroj. Ing. Narodil se dne 1. Května 1883 v Babicích u Uherského Hradiště. Avšak Jan Kolář poměrně ještě mlád náhle umírá a to dne 30. Března 1934. Od r. 1910 byl zaměstnán v Petrohradě v Rusku. Tam jej zastihla 1. Svět. Válka. Do Československa se vrátil až r. 1923 s podlomeným zdravím. O tomto úseku svého života sepsal poznámky, které Františka Kolářová zpracovala jako knihu pod názvem „Na vlnách revoluce“.

Františka Kolářová r. 1938, kdy odešla do penze se přestěhovala do Prahy. Brzy po r. 1950 se však vrací do svého rodného kraje, ke své nejmladší sestře provdané Hladíkové v Pořežíně. Napsala několik knih: „Ledy se lámou“, „V nárazech vichřice“, „Za našich pradědů“ a „Mrazivé jaro“, které však již nevyšlo tiskem. Ještě pracovala na další knize, ale smrt přerušila její práci. Zemřela na mozkovou mrtvici dne 16. Února 1956 v Pořežíně a je pohřbena v rodinném hrobě v Příbyslavi. Byla energická, žila skromě a po celou učitelskou dráhu podporovala finančně i jinak chudé studenty.

Jos. Horský